

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stop, peti vrsta
maloglasni po 130
m 2 D, večji oglaš
nad 45 mm v širini
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p Pr. vedem q
narocnu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljke in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Koparjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neuradna
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, uradništvo št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uredništvo je v Koparjevi ulici št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana št. 10.350 in 10.349
za inštalac. Sadržaj št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Buda št. 24.797

Vprašanje revizije socialne zakonodaje

Ko se ljudem niti sanjalo ni, kaj da je socialna zakonodaja, je ta dejansko za človekoljubno in pametne gospodarje vedno obstojala. Ti gospodarji so se zavedali svoje dolžnosti, da morajo skrbeti za posla, ki je v njih službi zbolel ali oslabil in zato ga niso zapodili na cesto, temveč zanj skrbeli. Vedeli pa so tudi, da je tako postopanje pametno, ker so s tem posle priklenili na sebe in imeli vsled tega vedno najboljše posle, na katere so se mogli vedno zanesti. In na kmetih obstoja ta le sru in uvidevnosti zapisana socialna zakonodaja še danes in ne na škodo gospodarjem.

Drugačen pa je položaj v mestih, kjer zavzemajo tovarne vedno večji obseg. Tu ni med delodajalcem in delojemalcem nobenega osebnega stika in zato tudi ni več zadostovala le v sru in uvidevnosti zapisana socialna zakonodaja. Podjetnik navadno svojih delavcev niti poznal ni, zato pa se mu tudi ni vest oglašala, če je umiral delavec od pomanjkanja. Zato je bilo treba z zakonom delavca v slučaju bolezni, nezgode ali obnemoglosti zagotoviti in po mnogih in silnih bojih so delavci tudi dosegli, da je postala socialna zakonodaja dejstvo. Kmalu pa so tudi vse države spoznale, da je socialna zakonodaja za nje koristna, ker je ona tista varnostna zaklopnica, ki preprečuje najbolj nevarne socialne boje. To spoznanje se je zlasti utrdilo po boljševiški revoluciji in izkazalo se je, da boljševiška agitacija brezuspešna v državah, kjer delavec dobro zasluži ali kjer je izvedena socialna zaščita delavca. Pred dobrimi plačami Amerike je obnemogla vsa boljševistična hujškarija in izvedena socialna zakonodaja je onemogočila izbruh svetovne revolucije v Evropi. Ta jasen in nedvomen uspeh socialne zakonodaje priznavajo danes vse države in zato vidimo, kako v vseh naprednih državah socialna zakonodaja še izpopolnjujejo. V Angliji je izvedeno že zavarovanje vdov in spopolnjena bo skrb za brezposelne, francoski parlament je ravnokar sprejel dalekosežne sklepe za izpopolnitev socialne zakonodaje in prav enaka prizadevanja se kažejo v Nemčiji, Češkoslovaški in Avstriji. Nikjer se ne kažejo odločni veliki varnostni zaklopnici proti socialnim bojem.

Tudi v Jugoslaviji se je uvedlo socialno zavarovanje delavcev, toda izvedeni sta bili samo dve panogi delavskega zavarovanja, zoper bolezen in nezgodo, dočim je zavarovanje za onemoglost, starost in smrt ostalo na papirju. Naše delavsko zavarovanje je torej še nepopolno, kljub temu pa že trde nekateri delodajalci, da inramo pri nas delavskega zavarovanja preveč in da znašajo stroški podjetij za to zavarovanje že tako visoke vsote, da jih podjetja ne zmorejo več. Zato govore o nujni potrebi revizije socialne zakonodaje in zato predlagajo celo vrsto predlogov, s katerimi se naj silno zniža delavska zaščita. Gre do celo tako daleč, da se ne ustrašijo niti tako nepopularnih predlogov, kakor je oni o črtanju dedne opreme za svojke.

Vemo, da so danes časi težki in da morajo tudi veliki podjetniki gledati na to, kje prihranijo nekaj denarja. Toda drugo vprašanje je, če se da danes prihraniti pri socialnih dajatvah. Vsak tak prihranek ne bo imel drugega učinka, ko da bo zrahlijal varnostno zaklopnico, vsak tak prihranek bo zmanjšal delavčovo delovoljnost, ne eno ne drugo pa ni v interesu podjetnika. Ker ljudje ne morejo in tudi ne morejo iti živi pod zemljo, zato bo vzdrževanje onemoglih, bolnih in brezposelnih delavcev vedno padlo na družbo. Ali bodo bolnice bolj polne, ali bo kriminaliteta večja, ali pa bodo revne hiše bolj napolnjene! Končen rezultat pa bo ta, da bodo stroški za vzdrževanje teh zavodov mnogo večji, kakor pa velja danes socialno zavarovanje. Zato so tudi proti oni delodajalci, ki mislijo, da se mora izvesti reforma socialne zakonodaje s ciljem znižanja delavske zaščite.

Drugo pa je, če se ne bi mogla izvedba delavske zaščite izvesti bolje, kakor je izvršena. V tem oziru pa gotovo pri nas še ni vse na višku. Tako je n. pr. čisto gotovo napačno, da v vzhodnih krajih države nekatera podjetja že leta in leta ne plačujejo svojih prispevkov za delavsko zavarovanje. Posledica tega je, da so prikrajšane one pokrajine, ki redno plačujejo svoje prispevke, ker je socialno zavarovanje pri nas centralizirano. Tu bi bilo potrebno, da zastavijo delodajalci svoj vpliv in da dosežejo, da se bodo v vsej državi prispevali enaki zneski in potem bo tu takoj dovolj denarja, da se izvede tudi zavarovanje za starost.

Slovenščina na univerzi ostane Izjava rektorja dr. Dolence — Kakšen bo novi univerzitetni zakon

Belgrad, 12. febr. s. Povodno vesti, da se namerava v definitivni redakciji univerzitetnega zakona sprejeti odredba, da se bodo na univerzah vršila predavanja samo v srbohrvaščini, je Vaš dopisnik obiskal rektorja ljubljanske univerze dr. Dolence, ki se mudi v Belgradu, kjer se v družbi z belgrajskim in zagrebškim rektorjem posvetuje s prosvetnim ministrom o tem zakonu. Posvetovanja so do danes v glavnem končana. G. rektor je dal to izjavo:

V nobenem osnutku, prav posebno tudi ne v onem, ki je izšel iz vrhovnega zakonodajnega sveta in iz posvetovanj vseh treh rektorjev ter prosvetnega ministra dr. Maksimoviča, ni govora o tem, da bi se kot uradni jezik naših univerz določila samo srbohrvaščina.

Poleg tega sem pri merodajnih činiteljih prosvetnega ministrstva dobil zagotovilo, da o taki nameri ni govora in ne bo. Prepričan sem, da bi taka odredba pomenila naravnost preobrat v dosedanj vladni politiki, ki prav gotovo ni nameravan.

Kar se tiče še posebej splošnih odredb vseučiliškega zakona, je gosp. rektor izjavil:

Vprašanje podmornic v ospredju

London, 12. febr. AA. Danes se sestane prvi odbor pomorske konference, ki bo razpravljal o poročilu pododbora strokovnjakov o tehničnih vprašanjih kompromisnih predlogov za rešitev načina pomorske razorožitve. Odbor bo predvsem razpravljal o omejitvi bojnih brodovij po kategorijah ali pa po globalni tonaži. Kakor se izve, se je dosegel v več točkah sporazum in bo odbor po eni ali dveh sejah sestavil poročilo, ki bo predloženo konferenci v nadaljnji pretres.

Odbor bo nato načel razpravo o vprašanju podmornic in predložil ameriške in francoske resolucije pristojnemu pododboru, čigar naloga bo, izdelati poročilo o možnosti popolne odprave podmornic. Če bi se pa to ne posrečilo, potem naj bi proučil vprašanje sklenitve mednarodne konvencije, ki bi določila velikost podmornic in podvrgla to vrsto vojnih ladij mednarodnim zakonom, ki veljajo za druge vojne ladje.

Mnenja angleških listov

London, 12. febr. AA. Angleški listi živahno komentirajo včerajšnjo razpravo o podmornicah na plenarni seji pomorske razorožitvene konference. Londonske »Times« nagašajo, da se morajo podmornice brezpogojno odpraviti, če naj se odpravijo grozote podmorske vojne. List zaključuje z izjavo ameriškega delegata Stimsona, da je samo brezobzirna podmorska vojna spravila Zedinjene države v svetovno vojno.

»Manchester Guardian« naglašja, da je Anglija predlagala, naj se pred vsem odpravi.

Španske stranke se organizirajo

Madrid, 12. februarja. D Sanchez Guerra, katerega postopanje bo odločilno vplivalo na špansko politiko, je hotel prirediti velik javen shod, katerega pa mu je general Berenguer prepovedal sprčo obstoječe prepovedi za shode sploh, pač pa bo smel imeti shod nekoliko pozneje. Razen tega je Berenguer izjavil Sanchezu Guerri, ko sta se osebno sestala, da je popolnoma za to, da se stranke takoj organizirajo, vendar pa se je za sedaj še bati, da bi se svoboda zborovanja zlorabljala za ekstremno propagando. Sanchez Guerra je odvrnil generalu, da bo v primeru, če se mu shod definitivno zabrani, imel svoj govor zunaj Španije in da ga bo iz Pariza ali Toulouse dal brezzično razširiti v Španijo. Cudi se, da se niso ustavne razmere zopet uvedle tako hitro, kakor se je pričakovalo.

Madrid, 12. februarja. D Konservativna stranka je namesto izstopivšega šefa Sancheza Guerre izvolila za predsednika bivšega večkratnega ministra, grofa Bugallala, ki je izjavil, da je ta stranka monarhistično-parlamentarna.

Ne zmanjšati in omejiti, temveč povečati in razširiti je treba socialno zavarovanje, da homo imeli čim manj onega nevarnega proletariata, ki iz gladi tvega vse in ki je zadnji up boljševizma. Kaj pa pomeni to za delodajalce, ni treba posebej poudariti in zato bo moderen podjetnik tudi za socialno zavarovanje, ker mu edino to zavaruje tudi nemoten užitek njegovega premoženja.

»Upam, da bo vseučiliški zakon v enem tednu sankcioniran. Obelodanjen pa bo skupno z občo uredbo, ki jo bodo po vsej priliki izdelali zopet vsi trije rektorji na podlagi teksta sankcioniranega zakona.

Zakon vsebuje take odredbe, da se bodo mogle univerze lepo razvijati. Pri tem računa na to, da se bo vpoštevalo dejstvo, da je ljubljanska univerza kot najmlajša tudi najbolj potrebna izpopolnitve glede osebja. V glavnem se je v zakonu določilo, da se prenese odgovornost na manjše število činiteljev, ki bodo čimbolj morali izkoriščati svoja izkustva v dobrobit svoje univerze.

Določbe, ki bodo veljale za slušatelje, so vse-skozi moderne. Kolegijina za enkrat najbrže še ne bo uvedena. Akademska svoboda je zagotovljena. Disciplinarno postopanje je za profesorje, za druge uslužbence, pa tudi za slušatelje tako urejeno, da bo avtonomija univerze popolnoma prišla do izraza. Novi univerzitetni zakon bo odločilno vplival na razvoj znanosti kakor tudi na napredek znanstvenikov in intelektualnih delavcev.

vijo podmornice, ki bi bile sposobne za vojne operacije na Oceanu. Če bi se to storilo, nadaljuje list, ne bi nikakor škodilo državam, ki potrebujejo podmornice v obrambne svrhe. Ameriška delegacija je pristopila razpravo o velikosti podmornic. Če se smatra podmornica za obrambno sredstvo, se mora tudi dovoliti, da se temu primerno zmanjša njihov obseg. List zaključuje, da bi se morala zmanjšati velika brodovja podmornice počenši z Zedinjenimi državami, ki imajo 127 podmornic, do Italije, ki jih ima 55.

»Daily Telegraph« meni, da so včerajšnje izjave Francije, Italije in Japonske na plenarni seji pomorske konference prinesle vendarle majhen napredek v kočljivem vprašanju podmornic. Delegati teh držav so izrazili željo skleniti mednarodni dogovor, ki bi uredil uporabo podmornic proti trgovskim ladjam v skladu z določili vojnega prava, ki veljajo za druge vojne ladje. Kljub temu je treba obžalovati, da niso pristale te države na popolno odpravo podmornic in na ta način omogočile obsežne razorožitve, ki bi prihranila narodom neprecenljiva gospodarska bremena.

V razgovoru s časnikarji je izjavil Stimson, da je konferenca petih velesil trdno odločena zmanjšati uporabo podmornic proti trgovskim ladjam do mere, ki je določena za druge vojne ladje. Če konferenca samo to doseže, tedaj je vredno, da je prišla ameriška delegacija v London. Končno je izrazil Stimson svoje zadovoljstvo nad dejstvom, da je baš Francija stavila predlog, naj se omeji uporabo podmornic proti trgovskim ladjam.

Seja španske vlade

Madrid, 12. febr. AA. Ministrski svet je snoči imenoval generala Mola za ravnatelja obče varnosti. Obenem je bilo sklenjeno, naj Španska sodeluje na skorajšnji konferenci za carinsko premirje v Zenevi.

Minister financ je poročal o znižanju izdatkov. Posebno prizadeto bo ministrstvo za delo, kjer je bilo pod diktaturo postavljenih 5000 uradnikov. Jutrišnja seja ministrskega sveta bo pod predsedstvom kralja.

V petek bo predsednik vlade general Berenguer obiskal bivša predsednika ministrskega sveta Romanonesa in markiza Alhucemasa.

Pariz, 12. febr. AA. »Havas« javlja iz Madrida, da so dijaki v Salamanki priredili velike demonstracije na ulici. Policija je morala streljati.

Madrid, 12. febr. AA. Dva sinova generala Primo de Rivero sta prišla v neko kavarno ter napadla dejansko generala Delamo. Po več udarcih se je general branil in pri tem lažje ranil po licu enega od Primo de Riverinih sinov. Tedaj sta oba odšla iz kavarne, pri čemer ju je navzoče občinstvo izvižgalo.

Primo de Rivera v Parizu

Pariz, 12. febr. AA. Primo de Rivera je prišel v Pariz. Na kolodvoru ga ni nihče sprejel.

Vprašanje našega jezika na naših univerzah

»Slovenski Narod« objavlja v svoji številki od 12. februarja pod naslovom »Nepotrebno razburjenje« vest svojega belgrajskega dopisnika, ki pravi, da je od merodajne strani pooblaščen, da dementira »Slovenčev« vest, da se v načrtu novega univerzitetnega zakona določa kot učni jezik na vseh univerzah samo srbohrvaški. Temu demantiju dostavlja »Narodov« dopisnik, da je naša vest bila popolnoma neresnična in tendenciozna.

Temu nasprotno ugotavljamo, da je vprašanje slovenščine kot učnega jezika po naših popolnoma zanesljivih informacijah bilo zadnje dni v resnici v razpravi. To se je moglo sklepati tudi iz skrajno značilnih člankov in predavanj dr. Kosića, dr. Došena in drugih. Veseli nas, da je izjava rektorja ljubljanske univerze, dr. Metoda Dolence, ki jo danes priobčujemo, razpršila vsako bojazen, da bi bila naziranja imenovanih krogov mogla imeti kakšen vpliv na merodajne činitelje, ki izdelujejo univerzitetni zakon.

Kar pa se tiče, da se nito izrazimo, predrzne trditve »Narodovega« belgrajskega dopisnika, da je naša vest bila tendenciozna, to ogorčeno odklanjamo, ker niti mi niti naš belgrajski dopisnik nimamo navade si kakšne vesti izmišljati, ampak imamo najmenj tako zanesljive vire kot jih ima »Narodov« gospod dopisnik, tendence pa tudi nimamo nobene kakor samo to, da čuvamo dobrine svojega naroda. Pač pa opažamo zadnje čase v krogu, ki so »Slovenskemu Narodu« in njegovi ideologiji zelo blizu, tendence za okrunjevanjem teh dobrin in beremo članke ter predavanja, v katerih se čisto neženirano postavljajo trditve, da je slovenski jezik ovira za uresničenje jugoslovanskega narodnega edinstva.

Da takih tendence mirno ne bomo prenašali in proti njim vsikdar najodločneje zavzeli stališče, o tem naj bo »Slovenski Narod« slejkoprej trdno prepričan.

Skofovsko konferenca sklicana

Zagreb, 12. februarja. r. Prevzvišeni nadškof dr. Ante Bauer je poslal vsem članom episkopata kraljevine Jugoslavije poziv, naj prisostvujejo v sredo, 19. t. m. konferenci. Dnevni red konference je poročilo o položaju katoliške cerkve v Jugoslaviji.

Belgrad, 12. febr. r. Belgrajski nadškof dr. Rodič, ki je bil v Rimu ad limina, se vrne v petek zopet v našo državo ter bo najprej posetil v Senju bolnega škofa dr. Marušića. Odtod gre na konferenco škofov v Zagreb, na kateri bo poročal o svojem obisku pri svetem Očetu.

Belgrajske vesti

Belgrad, 12. febr. r. Danes je apostolski nuncij na našem dvoru monsignor Pelegrinetti oficijelno javil zunanjemu ministrstvu, da je mesto državne vatikanskega tajnika prevzel po odstopišem kardinalu Gasparriju prevzvišeni kardinal Paccelli.

Belgrad, 12. febr. r. Včeraj popoldne se je vršila tretja seja rektorjev ljubljanske, zagrebške in belgrajske fakultete in ministra dr. Maksimoviča.

Belgrad, 12. febr. AA. Pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu je ustanovljena postaja za socialno pomoč rekonvalescentnih delavcev. V odbor te postaje so stopili razen zastopnikov delavskih organizacij tudi delegati delodajalskih organizacij. Odbor omenjenih organizacij je pozval tudi vse belgrajske gospodarske organizacije, da stopijo med redno članstvo te ustanove.

Belgrad, 12. febr. s. Današnja »Pravda« pri naša izjavo španskega poslanika na našem dvoru grofa de Torihosa, ki v svoji izjavi opisuje padec Primo de Rivero in v kratkih besedah karakterizira novega voditelja Španije, katerega smatra za najsposobnejšega moža, da v obstoječi prehodni dobi političnega življenja izvede Španijo iz politike prejšnjega vladnega predsednika.

Imenovanje veterinarjev

Belgrad, 12. febr. AA. Imenovani so: za veterinarskega inspektorja ministrstva za poljedelstvo v 4-1 g. Anton Korošec, višji veterinarski svetnik banske uprave dravske banovine v 5-1; za višje veterinarske svetnike so postavljeni v 5-1 pri srezkih načelniki v Litiji Ivan Demšar, v Novem mestu Josip Tupar, v Mariboru Peter Miklavčič, v Celju Josip Steg, v Ptujju Bogumil Zevadlik; za višje veterinarske svetnike so imenovani pri obmejnih veterinarskih postajah v 5-1 veterinarji istih obmejnih postaj in sicer na Raketu Radoslav Rebek, na Jesenju Josip Rihar, v Čakovcu Hinko Dejen, a v Sominu dr. Andrej Vrvič.

Revizija soc. zakonodaje in delodajalci

Delavsko zavarovanje.

Podlaga za delavsko zavarovanje tvori zakon o zavarovanju delavcev. Z njim je bilo urejeno zavarovanje zoper bolezen, zoper nezgode in za omejitost, starost in smrt. Prvi dve panogi zavarovanja sta že izvedeni, dočim se je bila odložila izvedba zadnje. Kljub temu pa tvori podlago za bodočo ureditev, ker so uzakonjene vse podrobnejše določbe, tako glede prispevkov kakor tudi glede dajatev.

Stališče delodajalcev do delavskega zavarovanja.

Vprašanje delavskega zavarovanja je v sodanjenju položaju za delavstvo pravzaprav najvažnejše, ker je življenjsko vprašanje. Zato bo zanimalo ne le delavstvo, ampak vsakega, komur je na srcu dobrobit ljudstva, kaj zahtevajo delodajalci v tem pogledu.

Bolniško zavarovanje.

Vsak delavec, ki je zaposlen v delu, katero je podvrženo zavarovanju, posameznik Okrožnega urada neglede na to, če je prijavi ali ne. Ako zbolí, ima z istim dnem pravico do bolniške oskrbe in do dajatev, ki jih predpisuje zakon, če je bolan nad tri dni.

Delodajalci zahtevajo, da imej delavci pravico do hranarine le tedaj, če je bolan več kot pet dni in če je bil neprilagodljiv vsaj tri mesece podvržen zavarovanju, ali zadnje dve leti vsega skupaj eno leto.

Se ostrižejo so pri porodnicah. Sedaj ima delavka porodnica pod pogojem, da se je pripetila porod po neprekinjenem trimesečnem članstvu ali pa, da je bila v zadnjem letu, predno je pristopila poslejdjikat v zavarovanje, vsaj tri mesece članica, pravico do teh dajatev: 1. Do zdravniške in babjične pomoči ter do zdravljenja. 2. Do podpore dva meseca pred in dva meseca po porodu. Na dan v iznosu treh četrtin zavarovane mezde. 3. Do dežje opreme. 4. Do dojnine.

Svojke pa imajo, če je v redu članstvo njihovih mož, pravico do teh dajatev: Do zdravniške in babjične pomoči, do podpore 4 tedne pred in 4 tedne po porodu po Din 1.50 na dan, do dežje opreme in do dojnine.

Delodajalci zahtevajo: Pri članicah: Pravico do podpore imajo samo tiste osebe, ki so bile pred porodom neprilagodljive 6 mesecev zavarovane ali pa v zadnjih dveh letih najmanj 12 mesecev. Podpore se dajejo le 6 tednov pred in 6 tednov po porodu v iznosu dveh tretjin zavarovane mezde. Dečja oprema odpade.

Svojke pa naj bi imele pod zgoraj navedenimi pogoji članstva po mnenju delodajalcev pravico do teh podpor: 1 teden pred porodom in 3 tedne po porodu do podpore v iznosu 1.50 Din na dan. Poleg tega tudi pravico do brezplačnega zdravljenja, dočim pa odpade dečja oprema.

Nezgodno zavarovanje.

Če se pripeti delavcu-zavarovancu nezgoda, ki je združena s telesno poškodbo, ima poleg brezplačnega zdravljenja, hranarine (odnosno iz 11. tedna do rente) pravico tudi do rente, če so posledice nezgode trajne ali pa, dokler niso te posledice odstranjene, vendar pa le v tem slučaju, če znaša poškodovančeva delanezmožnost vsaj nad 10%. V slučaju popolne delanezmožnosti se dovoljuje 100% renta.

Predlogi delodajalcev gredo pa za tem, da iznosi minimalna renta najmanj 25%, najvišja renta pa da znašaj največ 70% zavarovane mezde poškodovanca, četudi bi bil popolnoma delanezmožen. Po teh predlogih bi imel pravico do rente šele tisti, kdor bi bil vsaj 40% invalid.

Starostno zavarovanje.

Delodajalci zahtevajo, da se izvzame starostno zavarovanje iz zakona in da se uvede pozneje pottom uredbe kot posebna vrsta zavarovanja.

Prispevki za delavsko zavarovanje.

Po sedaj veljavnih določilih prispevajo za bolniško zavarovanje polovico podjetniki, polovico pa delavci. To razmerje prispevkov je predvideno po zakonu tudi za starostno zavarovanje, dočim morajo plačevati prispevke za nezgodno zavarovanje le podjetniki.

Kakšne so želje delodajalcev v tem pogledu? Zahtevajo tole: Za bolniško in starostno zavarovanje prispevek 1/4 država, 1/4 delavci, 1/4 delodajalci, za nezgodno zavarovanje pa 1/2 delodajalci in 1/2 delavci.

Kako izgledajo te zahteve v resnici? Na podlagi teh zahtev bi morala prispevati država letno za bolniško zavarovanje 80 milijonov dinarjev, za starostno zavarovanje pa 40 milijonov.

Na drugi strani pa moramo imeti pred čmi ta dejstva: 1. Država bi morala po sedanjem zakonu prispevati na letni subvenciji za delavsko zavarovanje 1 milijon dinarjev. Vemo, pa da se ni nikoli plačala ta subvencija v polnem iznosu, da se je pa nasprotno pri vsakoletnem proračunu okrnjevala in končno sploh ukinila. Tudi to je znano, da dolgujejo ravno državna podjetja največ na zaslužnih prispevkih.

Če torej ni mogla država vršiti te male obveznosti, kako naj prispeva letno nad 120 milijonov za delavsko zavarovanje. Delodajalci morajo to vedeti, kakor vedo delavci. In vendar take zahteve!

Zahteva, da naj delavci plačujejo polovico prispevkov za nezgodno zavarovanje, izgleda pa tako: Ako bi bil poškodovan v bodoče mrtev stroj, bi ga moral podjetnik popraviti ali pa zamenjati z novim na svoje stroške. Če bi pa bil poškodovan žir stroj, živa delovna sila — človek, bi pa prevzeli večji del tega rizika na tuja ramena.

Glede prispevkov za bolniško zavarovanje zahtevajo delodajalci, da se določi kot najvišja mera 6%, ne pa 7% kakor sedaj.

Pri nezgodnem zavarovanju pa predlagajo, da se odmerjajo prispevki tako, da se bodo pokrivali v prvih letih zavarovanja samo izdatki za tekoče rente in upravne stroške, da pa se ne bi več zbiral kapital, ki je potreben za kritje rent.

Strokovnjaško je dokazano, da bi se prispevek za nezgodo za par let znižal, dočim bi se pa radi stalnega porasta rentnikov zviševal vsako leto, dokler se ne bi povznil daleč preko sedanje višine. Posledice tega bi bile, da bi se rente še bolj zni-

Svečana proslava obletnice papeževega kronanja

Belgrad, 12. febr. r. Danes zjutraj se je na svečan način proslavila obletnica kronanja Njegove svetosti papeža Pija XI. V nuncijaturi so bili sprejeti dopoldne člani belgrajskega katoliškega klera. V njegovem imenu je govoril belgrajski župnik dr. Wagner, ki je želel svetemu očetu do go življenje. Nato so bili sprejeti tudi zastopniki društva za zgradbo katedrale ter ostalih belgrajskih katoliških društev.

Popoldne od 5 do 7 so bili sprejeti v nuncijaturi v svečani avdijenci zastopniki vlade, diplomatski kor in časniki.

Zagreb, 12. febr. r. Na svečan način se je danes proslavila obletnica kronanja papeža Pija XI. Ob 10 dopoldne je prevzvišeni nadškof dr. Bauer odpel pontifikalno mašo. Na koro stolnice je pel zbor katedrale in deški zbor nadškofove gimnazije. Pri cerkvenem obredu so bili navzoči ban savske banovine dr. Silović, ki je zavzel častno mesto na desni strani oltarja. Od generalitate so bili prisotni general Matić, divizijski general Stojšić, ter brigadni general Dukič. Od banske uprave so bili prisotni podban Sava Stojanović in šefi bapskih oddelkov. Da-

Po tržaškem atentatu

Preiskava še vedno brezuspešna

Urednik Neri ni umrl

Trst, 12. febr. r. »Popolo di Trieste« je objavil številne brzojavke, ki jih je dobil list iz vseh pokrajin Italije. Tajnik uratti je javil uredništvu »Popolo di Trieste«, da bo fašistična stranka iz svojih sredstev votirala za ranjene tovariše 25.000 lir, za popravilo poškodbe v uredniškem poslopiju pa 50.000 lir.

Nadalje pravi »Popolo di Trieste«, da imajo manifestacije solidarnosti, povodom atentata značaj plebiscita, ki dokazuje, kako silno so urejene fašistične vrste.

Policija energično nadaljuje s preiskavo. Toda ne daje nobenih obvestil. »Piccolo« trdi, da je policija že na sledu atentatorjem in da se lahko v kratkem času pričakujejo pozitivni rezultati.

Takoj po atentatu in tekom včerajšnjega in današnjega dne je policija aretirala veliko število oseb, o katerih je znano, da ne odobravajo fašističnega režima. Nekatere je policija pridržala v zaporih, druge je izpustila, toda morajo biti policiji toliko časa na razpolago, dokler se preiskava ne konča. Tržaška policija je zaprosila policijske direkcije drugih mest v Julijski Benečiji, da naj pomagajo pri preiskavi.

Na mestu atentata so se fotografirali vsi delalji. Preiskovalni sodnik je obiskal v bolnici

Rezultat romun. občinskih volitev

Bukarešt, 12. febr. r. Notranje ministrstvo je objavilo definitivne rezultate občinskih volitev. Nacionalna kmečka stranka dobi 1916, liberalci 330, madjarska stranka 70, disidenti nacionalne kmečke stranke 15, ljudska stranka 10. Avarescujeva stranka 9, dr. Lupu 7, disidenti liberalne stranke pa 7 mandatov. Značilno je, da niso liberalci v Erdelju dobili niti

enega mandata. Avarescujeva stranka je imela v Daci zborovanje. Po njej so se zborovalci z Avarescujem samim na čelu podali pred kraljevsko palačo. Policija je hotela ustaviti sprevod, toda nastal je med njo in navdušeniimi Avarescujevimi pristaši pretep, v katerem je bil sam voditelj ranjen.

Urednik Neri ni umrl. Njihovo stanje se ni spremenilo. Upati je, da bodo mogli Boile, Missori in Apollonio v 5 ali 6 tednih zapustiti bolnico, dočim je stanje urednika Neri zelo kritično, ker je izgubil mnogo krvi. Ker se je govorilo, da se zdravniki posvetujejo o možnosti transfuzije krvi, sta se baje javila dva mlada fašista, ki sta pripravljena dati svojo kri na razpolago.

Komentarji fašistovskih listov.

Rim, 12. febr. r. Atentat v Trstu je izzval v vseh fašističnih krogih velikansko razburjenje. Tajnik Turatti je naročil obvestiti ga o podrobnosti preiskave ter o stanju ranjencev. Vsi listi opisujejo atentat ter izražajo svoje obžalovanje tovarišem v Trstu.

»Tevere« og. rčenno protestira ter izjavlja svojo solidarnost s tržaškimi fašisti. Upa, da bo preiskava kmalu končana, ter da bodo oblasti kaznovale krivce tako, kakor to zahteva Trst in vsa Italija.

»Tribuna« pozdravlja fašiste, ki morajo na italijanski meji izvršiti svojo dolžnost ter bojevati se v odločni borbi z nasprotniki fašizma. Dalje omenja zasluge, ki jih ima »Popolo di Trieste« za populariziranje fašističnih gesel v Julijski Benečiji.

London, 12. febr. D. Po vesteh, ki so dosepele v Pešavar, so vstaški šinvari zasedli važno carinsko postajo Turkan. Kljub temu, da je že bil aretiran Aman Ullahov brat in bivši afganski trgovinski zastopnik v Pešavarju, je torej izbruhnila vstaja šinvarijev proti kralju Nadir kahu.

Upor v Afganiji. London, 12. febr. D. Po vesteh, ki so dosepele v Pešavar, so vstaški šinvari zasedli važno carinsko postajo Turkan. Kljub temu, da je že bil aretiran Aman Ullahov brat in bivši afganski trgovinski zastopnik v Pešavarju, je torej izbruhnila vstaja šinvarijev proti kralju Nadir kahu.

Uradu bolniškega zavarovanja člansko knjižico. To knjižico bi bil dolžan predlagati pri vsaki izpremembi posla ali višine mezde uradu za zavarovanje delavcev v potrditev. Na podlagi teh knjižic bi moral urad sestaviti kartoteko za evidenco članov in podjelij, ako bi hotel predpisovati plačilne naloge.

Dalje: mezdne zapiske naj bi vodila v bodoče le podjetja, ki zaposlujejo več ko 25 delavcev. Nadzorovalni organi naj bi ne imeli pravice vpogleda v knjige in druge pripomčice.

Ako ne bi dobil urad radi neprijave ali prepozno predpisane naloge pripadajočih prispevkov tekom 6 mesecev, zastara taka terjatev.

Dejansko bi to pomenilo: Delodajalci se otresejo vsake odgovornosti, otežujejo evidenco. Delavstvo bi se ne prijavljalo. Končni rezultat bi bil popolna sabotaža delavskega zavarovanja.

V izpopolnilev popolne slike naj se omenimo, da zahtevajo delodajalci, da se ukinejo volitve in glavne skupščine, da se zmanjša število ravnateljstva, čigar člani imenujejo delodajalske in delavske zbornice. Poleg tega da se ponovno vpostavijo podjetniške blagajne s kompetenco okrožnih uradov, kjerkoli bi se to zahtevalo.

Velika luzija ital. bank

Milan, 12. febr. U. S prizadevanjem Mussolinijeve vlade, ki hoče racionalizirati italijansko bankarstvo, je nepričakovano prišlo do spojitve dveh velikih bank Credito italijano z glavnico 400 milijoni in z rezervami 190 milijoni lir ter Banca nazionale di credito z glavnico 300 milijonov in rezervami 500 milijonov lir. Obe podjetji ostaneta še nadalje pod dosedanjimi imeni, »Credito italiano« pa bo dalje vodil prave bančne posle obeh zavodov, dočim bo »Banca nazionale di credito« kot finančna družba združevala pri sebi industrijske udeležbe obeh bank. H »Credito italijano« spada tudi »Compania finanziaria nazionale« s kapitalom 150 milijonov, k Banca nazionale di credito« pa »Istituto finanziario nazionale« s kapitalom 75 milijonov lir, tako da bo po spojitvi novi organizem razpolagal skupno 1100 milijonov lir.

Komunistični agitatorji na delu

Pariz, 12. febr. AA. »Havas« javlja iz Soluna, da so stavkujoči tobačni delavci priredili demonstracije in delali nered pred tovarno, toda policija je demonstrante razpršila. 13 demonstrantov je ranjenih, 14 pa jih je policija zaprla.

Pariz, 12. febr. AA. »Havas« javlja iz Clevelanda, da je približno 1000 komunistov poskušalo priti v dvorano, kjer je imel sejo občinski svet. Policija je razpršila komuniste. Dva stražnika sta bila pri tem lažje ranjena. Mnogo demonstrantov je policija zaprla.

Luksemburg, 12. febr. V Eschu ob Alzetti je policija, ojačena z vojaštvom, razgnala velik komunističen sprevod, katerega so se udeležili tudi izemci, posebno italijanski anti-fašisti. Prišlo je do hudih spopadov, v katerih je bilo pretepenih mnogo policistov. Mnogo komunistov je bilo aretiranih in izgnanih. Prihodnjo noč so komunisti položili v orožniško postajo težko bombo, ki pa so jo k sreči našli, še preden je vžigalna vrstica do polovice pregorela.

Ponesrečena vstaja v Indokini

Pariz, 12. febr. D. Havas poroča, da je včeraj izbruhnila vstaja v francoski vojaški postaji Yen Bay v Indokini. Civilno prebivalstvo je hotelo zavzeti vojaški tabor. Anamitski strelci so takoj prestopili k vstašem. Vendar pa so francoske čete z odločnim nastopom obranile tabor. Poznejša vest pravi, da se je vstaje udeležilo 60 domačih komunistov in okoli 200 anamitskih strelcev. Na francoski strani je bil ubit en kapetan, dva poročnika in dva podčastnika, od vojaštva pa je bilo ubitih šest mož, sedem pa ranjenih. Uporniki so se poskrili v gozdovih, kjer jih iščejo letala. Po zadnjih vesteh je v Yen Bayu zopet vzpostavljen popoln mir in red. Druga, do sedaj še nepotrjena vest, trdi, da je prišlo do slične, samo manj krvave vstaje v postaji Hong Hay.

Madj. list o Schobrovem polovanju

Budimpešta, 12. febr. r. Iz madjarskih vodilnih krogov se razširja mnenje, da je bil obisk Schoberja v Rimu le simboličnega značaja in da je bilo sklenjeno vse to, kar se je določilo že pred tremi leti na Dunaju. Avstrija dobi sedaj svobodne roke v Trstu. Italija pa bo zgradila železniško progo med Gradcem in Celvcem, tako da bo Avstrija direktno spojena z Italijo. To progo bo uporabljala tudi Madjarska, ki ji ne bo treba več prevažati svoje blago preko Jugoslavije.

Druga časna promocija dr. Schobra

Dunaj, 12. februarja. D Na slovesen način je bil danes zvezni kancler dr. Schober v slavnostni dvorani dunajskega vseučilišča promoviran za častnega doktorja juridične fakultete. Prisotni so bili zvezni predsednik, člani vlade, zastopniki diplomatskega zbora, skoro vsi profesorji, študenti in številno občinstvo. Rektor vseučilišča, profesor Gleispach, je v svojem govoru navajal zasluge dr. Schobra, ki je dvakrat v težkih časih prevzel vodstvo državnih poslov. Slavil je njegove zasluge v Haagu, ko je osvobodil Avstrijo pot do zunanega posojila, dočim je njegova druga velika zasluga ta, da je s svojo ustavno reformo, ki predstavlja prehod od demokratske k predsedstveni republiki, zblizal Nemčijo z Avstrijo in tako storil važen korak za zenačenje avstrijskega in nemškega prava.

Vesti iz Hrvatske

Zagreb, 12. febr. r. Danes se je vršila svečana procesija v čast Marije Lurške. Procesija je šla od cerkve oo. jezuitov do cerkve oo. frančiškanov. Vodil jo je gvardijan frančiškanskega samostana o. Florijan ob svečani asistenci. Procesije se je udeležila velika množica pobožnega ljudstva.

Senj, 12. febr. r. Za generalnega vikarja senjske škofije je imenovan dr. Ivan Starčević. To imenovanje se je sprejelo v vseh lajskih in duhovniških krogih z velikim zadovoljstvom.

Split, 12. februarja. r. Za drugega rektorja škofovega semenišča je imenovan Don Jakob Marović. Dosedanji prefekt je radi bolezni šel na dopust.

Prelog, 12. febr. r. Od 6. do 9. febr. je posetil občino Prelog ban Savske banovine dr. Silović. Bil je slovesno sprejet.

Tihotapstvo svile na Jesenicah

Carinski uradnik obsojen na 14 mesecev

Ljubljana, 12. februarja.

Zelo interesantna razprava se je vršila danes pred tročlanskim senatom zoper carinskega pripravnika Milana T., roj. 1. 1900. v Čupriji v Srbiji in pristojnega na Jesenice, zaradi hudodelstva goljufije.

Obdolženec Milan T. je bil svoječasnno uslužben pri carinarnici na Jesenicah kot pripravnik in je bil zaposlen zlasti s carinjenjem iz inozemstva došlega blaga. Po carinskih predpisih pa se na Jesenicah ocarine je blago, ki je namenjeno v kraje do Ljubljane, medtem se v Ljubljani ocarini vse ostalo blago. Za carini podvrženo blago, ki pride iz inozemstva ter še ni ocarinjeno, torej določeno za druge carinarnice, se uporabljajo svinčene plombe. Evidenco nad temi plombami je imel obdolženec, ki je moral sestavljati tudi unikate in duplikate pobotnic. V duplikat, ki je namenjen za železnico, je vstavil obdolženec vedno pravilno številko svinčev, le v unikatu, ki ostane pri carinarnici za kontrolo — je navedel manjše število. S to nepošteno manipulacijo si je obdolženec protizakonito prisvojil 25.200 20 Din. in sicer kot diferenco zneska, ki ga je železnica za porabljene plombe v resnici plačala in onega, ki ga je sam zabeležil na unikat potrdila.

Razen tega pa je v nekaterih primerih obdolženec postopal tudi tako, da je za svinčev izstavil samo duplikate, dočim je v unikatih, ki so ostali pri carinarnici, napisal: potna prtljaga prosto carine. Na ta način si je obdolženec prisvojil vsoto 8288.70 Din.

Te manipulacije pa so se posrečile obdolženecu le radi tega, ker mu je upravnik carinarnice pustil vedno kasirati denar, ker je smatral, da je obdolženec pošten človek. Praviloma pa bi moral obdolženec unikate in duplikate izročiti carinski blagajni, ki bi morala potem odpraviti duplikat železnici in od te pobrali dolžne zneske.

Obdolženec je torej v celoti poneveril znesek 83.507.90 Din. To vsoto pa je obdolženec carju že povrnil in poneverbo tudi priznava.

Razen tega pa je obdolženec izvršil v letu 1925. še drugo kaznivo dejanje, da je prepustil v notranjost naše države štiri kovčke svile brez carine. Ti štiri kovčki so prišli na Jesenice kot prtljaga iz Avstrije, in sicer en kovček 11. septembra 1925 v teži 112 kg, drugi trije pa dne 14. septembra 1925, in sicer v teži 110 kg, ostala dva pa v teži 247 kg.

Ko se zgleda stranka s prtljajnico pri železniški carinski ekspozituri, jo ta napoti do carinskega uradnika. Slednji odtrga plombo in ko pregleda blago, potrdi, da je blago ocarinjeno. Nato gre stranka k železniškemu uslužbencu carinske ekspoziture, ki zaračuna vse železniške pristojbine, ki jih stranka plača pri blagajni, nakar se ji izda blago.

Dne 18. septembra 1925 je torej obdolženec poslal lastnika teh kovčkov Gottlieba Emila k železniškemu uradniku in mu naročil, da preskrbi oddajo prtljage štirih kovčkov naprej, in sicer kot brzovozno blago. K. je prevzel izpolnjen brzovozni tovorni list na ime Emil Gottlieb z označeno vsebino »oblekae« *v skupni teži 469 kg in ga nato izročil skladiščniku P., da napravi štiri listke za Rimske Toplice. Za to mu je dal 10 Din. Tovorni list je nato izročil obdolženecu.*

Kovčki so bili nato odposlani v Rimske Toplice, odkoder jih je hotel lastnik odpraviti v Novi Sad. V Rimskih Toplicah pa je postala stvar zaradi plomb — bila je namreč na vseh štirih le ena zalivka — sumljiva in postajenačelnik M. je odkril, da gre za veliko tihotapstvo svile.

Takoj je odšel na Jesenice železniški detektiv. Po daljšem zaslišanju takrat uslužbenih uradnikov in uslužbencev je dognal, da gre za krivdo T.-a. Detektiv je šel sam v Podrožico v Avstriji, kjer je ugotovil, da so kovčki res prišli po železnici, ker se je prvotno trdilo, da so prišli čez Karavanke.

Da je obdolženec res pravi krivec, svedči najbolj pismo, ki ga je po odkritju tega tihotapstva pisal K.: »Ti moraš reči, da sploh n' si vedel, da je to blago prišlo iz Avstrije, ker ni bilo opremljeno s carinsko plombo. Nikdar ne smeš reči, da sem bil jaz tu zraven. Tebi nič ne morejo, ako rečeš, da ti nisi vedel, da je blago iz Avstrije. Ta list sežgi.« *Ko so se začele vršiti preiskave, je tudi takoj izginila knjiga, v katero se knjiži prtljaga po prihodu vlakov.*

Značilno je tudi, da je moral biti obdolženec v zvezi s to stranko, ker je namreč dunajski žid Gottlieb Emil po zaplembi blaga izginil in ga naše oblasti doslej še niso mogle izslediti. Če bi bilo blago došlo na zakonit način v našo državo, bi se

gotovo zavzel za to, da reši blago, tega pa ni storil.

Pripomniti je še, da je obdolženca tudi carinska oblast spoznala krivega tega tihotapstva in ga kaznovala z globo nag 3 milijone dinarjev, ali 1 leto ječe, dočim bi bilo treba plačati za ocarinjenje predmetnega blaga 339.000 Din.

Obdolženec pa zanika, da bi imel posla s predmetnimi kovčki in poudarja, da pri tihotapstvu sploh ni prizadet.

Priča K. pa izpove, da je vprašal obdolženca, — ko ni našel na kovčkih plomb — če je blago ocarinjeno, nakar mu je ta odgovoril, da je že ocarinjeno in mu to tudi potrdil na tovrnem listu z žigom in svojim podpisom.

Ta brzovozni tovorni list, na katerem je bil žig carinarnice in podpis uradnika, pa se ni mogel najti, čeprav se je dolgo mudil železniški detektiv tudi na Dunaju.

Zagovornik je opozoril senat na vse olajšilne okoliščine, zlasti na to, da je bil pri tej manipulaciji vsekakor udeležen tudi železniški uradnik K.

Sodišče se je v teku današnje razprave prepričalo, da je obdolženec Milan T. kriv in ga je obsodilo na 14 mesecev strogega zapor in na povračilo stroškov.

Senat so tvorili gg. predsednik v. s. s. Kralj, sodnika pa sta bila dr. Strasser in Kobalj.

Razprava je trajala od pol devetih predpoldne do pol 14.

Dan dobrega tiska

Šmarje pod Ljubljano, 11. februarja.

Takole smo rekli: pri nas je premalo dobrega tiska; in da ga bo več, posvetimo celo nedeljo 9. februarja vprašanju dobrega tiska in njegovemu razširjenju. Taka nedelja naj bi bila obenem neke vrste farni praznik in nebo je s svojo zimsko-pomladno krasoto poskrbelo, da je naš dan popolnoma dosegel svoj namen.

Pri jutranjem opravi v cerkvi in razgovoru z možni se je že pokazalo, kaj obeta lepo pričetni dan. Prepričevalne trdna beseda g. dekana Pešca je glasno oznanjala, naj družina dobro loči zrno od plev v tiskani besedi, če noče sama sebi izpodkopavati življenjskih, od Boga danih temeljev.

Kot topel dih med jutranjo burjo je razveselil farno prihod pomožnega škofa dr. G. Rožmana, ki je radi važnosti dneva rad privolil, da se prireditve osebno udeleži. Skromna ljubeznivost presvetlega škofa si je na mah osvojila srca vseh, ki so ga prvič videli in cerkev je bila mnogo premajhna, da bi mogla objeti vse, ki so hoteli slišati nadpastirsko besedo o dobrem tisku. Sejalca dobrega semena, iz katerega more zrasti le blagoslov, tako je nazval škof v pridigi dobro tiskano besedo in še povabil, naj brez tako zvestega prijatelja nihče ne bo. Med škofovo sv. mašo je lepo povzdignil slavnost cerkveni pevski zbor, ki je izdonel v veličastno »Povsod Bogae«.

Kot dopolnilo cerkev, tako je bila po slovesnih litanijah dvorana Prosvetnega doma premajhna za tako obilno občinstvo. Dvorana je bila dnevu primerno prirejena in tudi razstave dobrega tiska ni manjkalo. Burne pozdravljen je stopil škof v dvorano, kjer ga je pozdravil predsednik zborovanja, g. dekan in z njim tudi odlične predavatelje: urednika Zabreta, dr. Basaja in pisatelja Finžgarja. Zborovanje je bilo eminentno prosvetno. Saj govorniki niso govorili samo o tem, kaj more dober človek čitati, marveč tudi o tem, da naj mnogo čita in kako naj čita. Res nismo vedeli, kaj bi bolj občudovali, ali veliko skušnjo g. Zabreta, ali načelno jasnost dr. Basaja ali humor pisatelja Finžgarja, ki je znal tako uspešno govoriti v brambo lepe knjige. Beseda o Sloškovih »zveličavni omikis«, s katero je Presvetli zaključil zborovanje, je najlepše povzela vso njegovo vsebino.

Tudi zvečer se je zbralo za skioptično predavanje mnogo občinstva. saj so vsi hoteli polleteti s Zeppelinom okrog sveta, pod vodstvom predavatelja g. Vlado Fajdige. Defekt pri aparatu je sicer te lepe nade razpršil, vendar je predavateljeva spretnost rešila marsikako izmed njih s pripovedovanjem zanimivih posebnosti največje senzacije preteklega leta.

Vsem, ki so kakorkoli pri dnevu dobrega tiska sodelovali, se tudi tukaj toplo zahvaljujemo.

Naj bi dan dobrega tiska razširil dobri krščanski tisk v vsako krščansko družino! Delajmo leto in dan — vedno za krščanski tisk!

Tako blágo

primerno tudi za najnežnejšo kožo.

Vsako milo čisti, vendar pa nima vsake te prednosti, da bi bilo za kožo povsem neškodljivo.

Elida Favorit milo polepša tudi najfinejšo polt. Je izredno blágo in čisto ter daje obilno dišečo peno. Velik kos, zelo izdaten vsled izredne kakovosti.

Milo ELIDA Favorit

† Zlatomašnik M. Karba

Častljivi zreški župnik duhovni svetnik Matija Karba je izdihnil svojo blago dušo v visoki starosti 78 let. Pokojnik je bil po rodu Ljutomerčan; po dovršenih srednješolskih študijih je vstopil v mariborsko bogoslovje ter bil posvečen za mašnika dne 23. julija 1876. Kaplanoval je pri Sv. Janžu na Dravskem polju in v Dobrni, 17. julija 1892 pa je prevzel župnijske posle v Zrečah, kjer je župnikoval celih 37 let.

Blagi pokojnik je bil vzoren delavec v vinogradu Gospodovem ter svojim faranom skrbel in ljubeč duhovni oče. Za svoje zasluge na dušeskrbstenem in cerkvenem polju je postal 23. jul. 1901 duhovni svetnik. Zelo se je pokojnik pečal tudi z jezikoslovnimi vprašanji in je v tem oziru razpolagal z velikim znanjem. Bil je vnet dopisnik tudi »Slovenec« *in vsem katoliškim listom.*

Zlatomašniku in duhovnemu svetniku Matiju Karbi trajen spomin!

Starčkov grob v Muri

Murska Sobota, 11. februarja.

Nenadoma je izginil starejši možakar Rojko Franc. Hodil je nekeje v Slovenskih goricah, kjer je prodajal dežnike. Kupčijske posle je srečno opravil in se je vračal proti domu. Prek Mure se je peljal z brodom na Gornji Bistrici. Tam ima Mura dve strugi, ki tvorita otočič. Prek prve struge se je srečno pripeljal. Stopil je z broda in je izginil med drevjem, ki je na otočiču precej gosto. Z drugim brodom bi se moral peljati še čez drugo strugo. Toda tam ga niso videli. Ko se je doznalo, da starce ni zapustil otočiča, so prebrskali na njem vsak grm. Brez uspeha. Starca niso našli. Po vsej priliki je postal žrtev Mure. Že prej ga je večkrat napadel krč. Tako se je najbrž zgodilo tudi ko je šel po stezici, ki se vije tik ob vodi, proti brodu. Zgrabil ga je močan krč in še preden se je mogel zgrabiti za kako stvar, je padel v vodo in je v njej našel smrt. Usoda nesrečnega starca je vzbudila splošno sočutje.

Smrt pod autobusom

Stranice pri Konjicah, 11. februarja.

V Križevskem klancu med Konjicami in Stranicami je povozil 10. februarja ob 2 popoldne mariborski avtobus 25 letno Marijo Pungartnik, rejenko pri posestniku Gorenjaku v St. Vidu pri Vitanju. Peljala se je z nekim voznikom. Ko je avtobus došel voz, se je konj splašil in planil. Dekle je pri sunku omahnilo in padlo ravno pod prednje kolo avtobusa. Nesrečnica je bila takoj mrtva, z razbito glavo. Žalostni dogodek je povzročil veliko sočutje s ponesrečeno žrtvijo.

Po izvršeni komisiji so ponesrečenko prepeljali v mrtvašnico na Stranice.

Konjski tat pred sodiščem

Ljubljana, 12. febr.

Menda je bila večerajšnja razprava zoper nekoga Hudorova, ča prva te vrste. Državni tožilec ga je tožil, da je v noči od 15. na 16. jan. 1930 vzel v St. Jakobu posestniku Stebe Valentinu kobilo in jo hotel seveda naprej prodati, pa je bil ovaden in prijet.

Hudorova, ki je doma iz Mozolja pri Kočevju in katerega neke ovadbe hočejo napraviti za cigana, je storil to tatvino torej v času, ko je stopil novi kaz. zakon v veljavo. Sojen je bil brezpogojno po novem zakonu in sicer radi tatvine živine, vredne nad 3000 Din. Dobil je eno leto težke ječe (robije). Pripomniti je, da je bilo pač mnogo olajšilnih okoliščin, da je senat odmeril kazen razmeroma nizko. Novi kaz. zakon v § 316 namreč določa kazen težke ječe (robije) do 10 let, če gre tatvina živine nad 3000 Din. Cetudi je oškodovanec dobil kobilo nazaj, bo moral Hudorova le prestati eno leto težke ječe (robije). Živina je po novem kaz. zakonu, ki očitno v gotovih §§§ diši po južnem agrarizmu, kazensko zelo zaščiten.

Ali šola preveč zahteva od otrok?

27.

Zdi se mi, da so vsi poprevratni reformni poskusi poslabšali našo šolo. Greši se proti principu: non multa, sed multum! Stara šola je zahtevala »multum« *in dala preizkušene ljudi in velike duhove. Ako trdimo, da mladina ne zmore nekdanjih zahtev, hočemo reči, da zastaja v intelektualnem razvoju.*

Govorim o srednji šoli. Pravijo, osnovna šola ni priprava za srednjo šolo. Ako je temu tako, potem se morajo dečki, ki nameravajo vstopiti v srednjo šolo, posebej pripravljati. Po novem zakonu o narodnih šolah vstopajo otroci v prvi razred s sedmim letom. V osnovni šoli naj ostanejo pet let: v zadnjem letu naj predelajo vsaj analizo prostega stavka! Uvede naj se zopet sprejemni izpit! Velika težava je danes to, da starši silijo premlado dečo, preotročjo, v srednje šole, kjer seveda prav hitro omaga. Le preveč je v srednji šoli takih, s katerimi starši v mestih ne vedo, kam, dočim se opaža, da ni dotoka zrelih, doraslih, samostojnih kmetijskih otrok. Oj ti mestni starši! Imena izobraženih, »akademskih« *staršev bi vam navedel, kako ne le prikrajajo napake svojih otrok, temveč jim pomagajo celo v laži! — Glavna hiba srednje šole je, da so ji vzeli njen specielni značaj šole, ki je po svojih izbranih predmetih oblikovala dušo bodočega inteligenta. Glasen je bil klic in krik po praktičnosti! Danes imamo niz meščanskih šol, ki naj odgovarjajo gorenji zahtevi. Srednja šola pa naj ostane oblikovalka duha! Pred kratkim je po-*

udarjal prof. Lah popolnoma pravilno, da smo izmaknili z odstranitvijo latinščine temelj koncentracije in da latinščina na višji gimnaziji nima istega pomena. Latinščina, grščina, matematika na gimnaziji, francoščina matematika, opisna geometrija na realki so bili glavni stebri in kdor jo je tu privozil mimo Seile in Karibde, je lahko kaj dal na svoj studij. Ker je bila ta šola, mislim posebno gimnazijo, za povprečnike pretrda, naskok nanjo! Ustavil se je nov tip, v novejšem času še v poslabšani izdaji, ne tič ne miš, tip realne gimnazije, ki hoče združiti vse, kar je potrebno, manj potrebno in nepotrebno, samo ut aliquid fieri videtur. Pisanje, ročna dela itd. vsaj kot obvezni predmeti ne sodijo v gimnazijo. Učitelj risanja je dal izdelati risbe, za katere so dijaki potrebovali do osem ur! In naš abiturient? Ne zna ne latinski (pasivno, kolikor je treba), ne francoski, ne nemški, slabo slovenski, o grščini sploh ne govorim. Ali ne pomeni to nekaj, da znova odpirajo humanistične gimnazije v Sarajevu, Novem Sadu, Subotici in Karlovcu?

Sklep. So dobri in slabi profesorji, dobri in slabi dijaki, brižljivi in nebriljivji starši. Predvsem pa se specializiraj šola: meščanska bodi praktična za vzgojo obrtnikov, realka polagaj važnost na realno življenje, gimnazija pa odvrzi balast i v predmetih i v učencih in oblikuj dušo na doslej edino možni podlagi klasičkov, zahtevaj malo, a to temeljito! Povsem je napačno mnenje, da se mora vsak kratkohaletnik prebiti skozi srednjo šolo.

JEMALT

JEMALT

je prvi in edini izdelek, ki je prirejen iz dr. Wander-jevega sladnega ekstrakta in zamrznjeno 30% ribjega olja, pa je popolnoma prost odurnega okusa in duha po ribjem olju. Jemlje se suh ali raztopljen v mleku in ima zelo prijeten okus. — Otroci in odrasli ga radi jemljejo, neobhodno potreben pa je vsem onim, ki imajo slab tek.

Ljubiva se v vseh lekarnah in drogerijah.

Belgijske jubilejne znamke s slikami dosedanjih belgijskih kraljev (od leve) Leopolda I., Leopolda II. in Alberta. Izdali jih bodo letošnje poletje v spomin 100 letnice neodvisnosti Belgije.

Moskva o protisovjetskem gibanju

Zadnje čase so se v sovjetskem tisku pojavili razni članki, ki ugotavljajo naraščanje protisovjetskega razpoloženja v zapadni Evropi in Ameriki. Sovjetski tisk je posebno nezadovoljen s kampanjo francoskih listov, ki jo ti vodijo v zvezi z izginotjem generala Kutjepova. Moskovski listi protestirajo proti tej kampanji, toda obenem ugotavljajo, da je v Franciji protisovjetsko razpoloženje vedno jačje in da je delo sovjetskega poslanstva v Parizu zadnje čase zelo otežkočeno. Glavno glasilo komunistične stranke, »Pravda«, je pred kratkim priobčilo članek pod naslovom »Nov val protisovjetskih napadov kapitalistov«. Govoreč o SSSR v tem članku, list priznava, da »ni suma, da prihajamo v dobo novih napadov svetovnih imperijalistov na SSSR. Pod označbo »svetovni imperijalisti« smatra »Pravda« vse druge države. »Pravda« posebno poudarja, da se v mnogih kapitalističnih državah organizira in ojačuje boj proti

mehiški predsednik Rubio nedavno na obisku. Ravno tako je sovjetski tisk vznemirljen radi protestov raznih evropskih shodov proti verskemu preganjanju v SSSR. »Pravda« piše o tem in uporablja pri tem značilni komunistični slovar: »V Angliji, Švici, Ameriki in v mnogih drugih državah so se katoliški patri, anglikanski in protestantovski pastori, pravoslavni svečeniki in židovski rabini združili pod poveljstvom duhovnih in neduhovnih generalov za napade proti Sovjetski Zvezi«.

Iz Zeneve je izšel poziv, naj se organizira mednarodni protest proti preganjanju nemške manjšine v SSSR. Sovjetski tisk razen tega ugotavlja še celo vrsto dejstev o protisovjetskem pokretu v Evropi in Ameriki. Moskva je posebno vznemirjena, ker je vloga Amerike v protisovjetski fronti vedno večja. O tem pričajo po »Pravdi« tri dejstva: 1. Vodilna vloga Amerike pri poskusih diplomatskega vmešavanja v sovjetsko-kitajski konflikt. 2. Izredna energija, s katero dela ameriški kapital za zblizanje med Nemčijo in Poljsko in 3. vloga Zedinjenih držav pri odpoklicanju mehiškega poslanika iz Moskve. Ta dejstva pričajo po nazoru sovjetskih listov o porastu protisovjetskega razpoloženja v evropskih in ameriških državah.

Katoliške radio postaje v Ameriki

Sest mest v Združenih državah ima lastne radio oddajne postaje za katoliški pouk ali pa so zato določene gotove ure. »Narodna katoliška dobrodelna konferenca«, v kateri so združene glavne katoliške organizacije, se sedaj pogaja, da bi ustvarila omrežje postaj izključno za katoliške namene. Že pred nekaj leti so o. o. pavlisti v Newyorku ustanovili katoliško oddajno postajo. Njim so sledili jezuiti s tremi oddajnimi postajami (Milwaukee, St. Louis, New Orleans). Vsako leto poskušajo na teh oddajnih postajah z novimi načini oznanjevanja evangelija. Nadaljni razvoj tega dela je otežkočen radi pomanjkanja sredstev. Tu preti katoliškemu radiu, ki s konkurenco le težko napreduje, resna nevarnost.

Ford dovtipov umrl

V Hartfordu (Connecticut) v Ameriki je umrl znani humorist Harry J. Horton. Imenujejo ga Forda ameriške fabrikacije dovtipov in to po vsej pravici. Pomislimo le na možnost, da bi kdo moral vsaki dan, če je lepo ali pusto vreme, če je dobre volje ali pa ima mačka, napisati en dovtip, bi to dolžnost občutil kot neznosno moro. Harry J. Horton je pa v 35 letih napisal 50.000 dovtipov, torej po štiri na dan. — In njegovi dovtipi so res pravi dovtipi. N. pr.: »Danes sem padel s 40 metrov visoke lestve.« — »Čudež, da se ti ni nič zgodilo.« — »O ne, padel sem samo s prvega klina.« — Ali: »Natakar, zrezek — pa ne majhnega; sem tako nervozen, da me vsaka malenkost razburi.« — Ela: »Je-li to tvoj zaročni prstan?« — Stela: »Da, ampak ne govori tako glasno, zakaj gospod, ki mi ga je dal, tega še ne ve.« — Pa so Hortonu dovtipi tudi »nesli«. Svojim sinovom je zapustil skoro milijon dolarjev, t. j. 56 milijonov dinarjev.

Od lekarniškega pomočnika do fin. ministra

Do izbruha oktobrske revolucije 1917 je živel v Moskvi neznan židovski lekarniški pomočnik Brilliant. Ko so bolševiki organizirali vlado, so imeli pa razpolago le malo izobražencev. Carski uradniki in sodelavci Krenskega niso prišli blizu. Tako se je omenjenemu Brilliantu in njegovemu prijatelju Scheinmannu posrečilo, da sta se prav kmalu uveljavila. Vrgla sta se na polje »finance«. Načrt, da se zaplenijo vloge in premčenje zasebnih bank, je napravil Brilliant, ki je sedaj spreminil svoje židovsko ime v Sokolnikov. On in njegov prijatelj Scheinmann sta izvedla razlastitveno akcijo. Scheinmann je bil pozneje kot ravnatelj državne banke nemudoma odstavljen in je pobegnil v Berlin, kjer še sedaj živi. Sokolnikov je postal veren Ljeningov sodelavec. Ko se je na Ljeningov pritisk sklepal v Brest-Litovskem mir z Nemčijo in Avstrijo, ruska delegata Trocki in Joffe nista hotela podpisati pogodbe. Ljening je poslal druge delegate — Čičerina, Karahana in Sokolnikova — in ti so izvršili povelje in podpisali mirovno pogodbo. Nato je Sokolnikov postal komisar za finance. Uvedel je červonce in se trudil, da bi utrdil vrednost novega denarja. Ko je prišel na krmilo Stalin in hotel izvesti industrializacijo, se je Sokolnikov temu uprl, ker je menil, da je Rusija gospodarsko prešibka. Stalin ga je pa enostavno odžagal. Zadnje čase pa je prišel Sokolnikov zopet v milost pri Stalinu in ta ga je imenoval za sovjetskega poslanika v Londonu.

Ljeningrad raste

Zadnje čase število ljeningrajskih prebivalcev stalno raste in se polagoma približuje predvojni številki. 1. jan. 1930 je imel Ljeningrad 1.915.300 prebivalcev (994.000 ženskih in 921.000 moških). V letu 1929. je število prebivalstva narastlo za 139.100 oseb.

Novi nanežen drž. tajnik

Kakor smo že poročali, je kardinal Pacelli te dni prevzel posle papeževnega državnega tajništva. Pri tej priliki se bodo izvršile v tajništvu različne izpremembe. Med drugim bo tajništvo razdeljeno na več oddelkov, vsak z »sostitutom« na čelu, ki bo odgovoren neposredno kardinalu drž. tajniku. Govori se tudi o posebnem oddelku za tiskovne zadeve.

Prvi zlati zob

Zobozdravniška tehnika je, kar se tiče zlatih zob, še precej mlada in sega le nekaj desetletij nazaj. »Münchener Medizinische Wochenschrift« pa prinaša članek, iz katerega je razvidno, da se je že v 16. stoletju našel v Šleziji zlatar, ki je znal napraviti brezhibno zlato krono, le s to razliko, da ni svoje umetnosti posvetil obči blaginji, ampak le prevari, kateri je nasledilo mnogo ljudi in med njimi tudi več učenjakov.

Obhod pustnih norcev v zgodovinskih lesenih maskah. Badenska in virmberska društva prinese vsako leto pred pustom velik pustni korzo. Letos se je vršil v mestu Rottweilu. Po ulicah so korakali člani 20 različnih društev v svojih zgodovinskih oblekah in maskah.

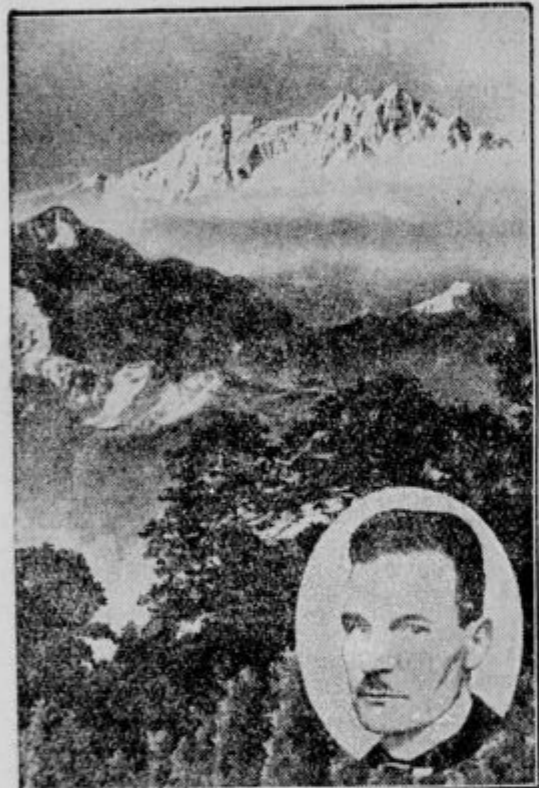
Sestanek slovanskih žena

Te dni se je vršil v Pragi sestanek slovanskih žena, ki so se ga udeležile zastopnice vseh slovanskih narodov. Po otvoritvenem govoru predsednice »Društva slovan. žena« ge. Smelačeve-Capkove in po pozdravnih govorih raznih zastopnikov oblasti se je oglasila k besedi tudi zastopnica jugoslovanskih žena ga. Prodanović, ki je izrazila svojo radost nad tem, da je Praga postala središče slovanskega dela. Izrazila je dalje vero v moč slovanstva, ki ne predstavlja nevarnosti za mir človeštva, ampak zaščito. Slovanska ideja ne pozna zemljepisne meje in politične razlike. Velika slovanska duša bo prinesla človeštvu mir. Ta mir pripravljajo slovanske žene. — Govor zastopnice jugoslovanskih žena je bil večkrat prekinjen z burnim odobravanjem. Dalje so govorile še predstavnice žena drugih slovanskih narodov. Nato je bila ta svečana seja zaključena. Naslednji dan so se pričele delovne seje za kongres »Društva slovanskih žena«. Zastopnice jugoslov. ženskih organizacij so predlagale, naj bi se vršil ta kongres v Beogradu.

»Čudež« se je zgodil v šlezijem mestecu Weigelsdorf. Tam se je l. 1585. rodil kmečki sin Kristof Müller. Nekaj dni po Veliki noči l. 1595. pa so opazili otroci v šoli, da se malemu Kristofu nekaj sveti v ustih. Brž se je ta novica raznesla po mestecu in kmalu so vedeli za to tudi v večjih mestih. Mladega Müllerja so pregledali mnogi zdravniki. Posebno pa se je zanimal za ta slučaj profesor medicine na vseučilišču v Helmstadtu, Jakob Horst, ki je izjavil, da gre tu za veliko naravno »čudo«. Mladi Müller je imel zadnji kočnik na levi strani spodaj zlat. Zob je bil videti popolnoma »zdrav« in je bil obložen s popolnoma zdravim mesom. Svoja opazovanja in ugotovitve na tem zobu je profesor Jakob Horst zbral v neki latinski knjigi, ki je obsegala 156 strani. Kmalu se je o tem razvila cela literatura. S tem je postal Kristof Müller slaven. — Seveda so se našli tudi ljudje, ki niso verjeli v to naravno »čudo«, ampak so trdili, da je zob napravil kak spreten zlatar. Toda javno se niso upali nastopiti.

Mladi Müller se je nekaj let kazal s svojim naravnim čudom okoli po sejmi in pobiral precejšnjo vstopnino. Neki dan pa se je zgodilo še večje »čudo«: baš, ko je Müller odprl usta, da pokaže radovednim ljudem svoj zob, se je ta naenkrat odlomil in Müller ga je izpljunil. Mladi Müller in njegov oče sta prišla v ječo, a mnogi slavni učenjaki, med njimi tudi profesor Jakob Horst so izgubili svoje službe. Vendar pa je kljub temu zanimivo, da se je človeku že pred 300 leti posrečilo napraviti tehnično brezhiben zlat zob, ki je sedel na svojem mestu toliko let, kar se še danes včasih ne zgodi.

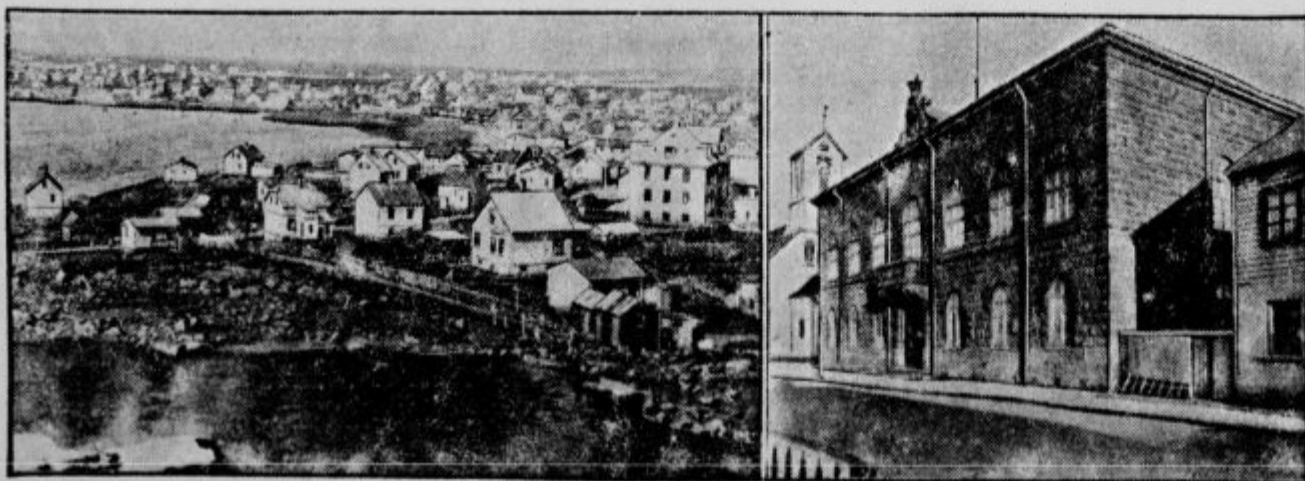
V prvem razredu ljudske šole so otroci po nalogu učiteljice z barvicami slikali hišo z dimnikom, iz katerega se kadi. Neki otrok je naslikal dim zeleno. Učiteljica ga vpraša, zakaj, nakar je otrok odgovoril: »Spinačo kuhajo, gospodičnate«.

Nova ekspedicija na Himalajo. Koncem februarja bo pod vodstvom znanega geologa dr. Dyhrenfurtha (na sliki v desnem kotu) nova ekspedicija na Himalajo. Cilj ekspedicije je 8600 m visoki gorski velikan Kančindžanga. Ekspedicije se bodo udeležili priznani turisti iz Švice, Anglije, Nemčije in Avstrije.

sovjetskemu industrijskemu izvozu. SSSR se bolj in bolj obkrojuje z mrežo carinskih ograj. V mnogih državah, posebno v Angliji, se vprašanje komunist. propagande poostruje. To se opaža tudi v Nemčiji, kjer, po »Pravdi«, buržujski tisk obtožuje Moskvo, sovjetsko trgovsko predstavništvo v Berlinu in nemško društvo za trgovino z rusko nafto »Derop«, da vodijo komunistični pokret v Nemčiji in posebno pa, da vplivajo na gibanje brezposelnih.

Protisovjetsko gibanje je prodrlo tudi v Srednjo Ameriko. Kakor znano, je mehiška vlada odpoklicala svojega poslanika iz Moskve. Ta svoj čin je motivirala s tem, da je sovjetska vlada podpirala revolucionarni pokret v Ameriki. »Pravda« pa je mišljenja, da je bil poslanik odpoklican iz Moskve na neposredno zahtevo Washingtona, kjer je bil

Proslava tisočletnice islandskega parlamenta. Na desni: Islandski parlament — althingi —, ki proslavlja letos tisočletnico svojega obstoja. Ima 42 članov in izvršuje tudi najvišjo sodno oblast. Na levi: Pozled na glavno mesto Islandije Reykjavik, ki šteje 25.000 prebivalcev.

Mladika št. 2

Nežna naslovna risba Slavka Pengova se v zelenkastosi barvi razločuje vidi ugo na svojo prvo številko letošnje »Mladike«. Izvrstna zunanja oprema tega našega družinskega lista, ki ne zaostaja niti najmanj za najboljšimi listi te vrste pri drugih narodih, je tako prikupna, da bo gotovo privabila že sama zasa marsikaterega novega naročnika. Kar pa najbolj odlikuje »Mladiko«, je njen pristno slovenski obraz, radi česar čuti na vsaki strani, kako je ta list izšel iz naše najlepše domačnosti in kako jo hoče širiti in podpirati v njenih najboljših, najplemenitejših svojstvih.

Vsebinska druga številke je raznovrstna in bogata. Joža Lovrenčič je prispeval izvrstno balado »Gospa s sedmimi psi«, za katero je vzel motiv iz bogate zgodovine Goriske; grajska gospa, grofinja Katarina goriska je junakinja te pretresljive nove slovenske balade. — Iz svoje zbirke »Bratje in sestre« je objavil priljubljene pisatelj Bogomir Magajna izvrstno novelico »Beli konjček«, a Jože Pogačnik ubira v svoji pesmi »Uklenjena zemlja«, ob Haspingerjevem samostanu v Klausenu na južnem Tirolskem prodorna domorodna čustva v oblikovno zrele verzje — in nam obuja spomin na naš del suklene zemlje tja na gorisko in tržaško stran. — Cene Kranje je priobčil idilično črtico pod naslovom »Na smarni gori«. — Svoje izvrstne prikaze iz anatomije nadaljuje dr. Janez Plečnik obravnavajoč »menijo večnosti« — večnost postavlja za slovenski izraz tuje »energijske«; in če hoče prečitati ne le nekaj izredno zanimivega iz Stvarnikove delavnice ob izvrstnem tolmaču, kakršen je naš dr. Janez Plečnik, ampak tudi nekaj prav izredno slovenskega znanstvenega besedila, se potruditi in začni, če si dosedanje prikaze zamudil, kar lepo pri »Mniji večnosti« in ne bo ti žal, da si se enkrat ukvarjal s težjim čtivom. — Dr. St. Vurnikov

René Fülöp-Miller: Macht und Geheimnis der Jesuiten. Znani pisatelj, ki je po rodu Oger, piše pa nemški, je eden najplodovitejših sodobnih publicistov. Najbolj sta znani njegovi deli: »Duh in obraz boljševizma« in »Sveti vrag Rasputin« (iz katerega prinaša nedeljski »Slovenec« že doli časa izveček). Nedavno pa je Fülöp-Miller izdal knjigo o jezuitih pod naslovom »Moč in skrivnost jezuitov«, ki je zelo obsejna, ima 228 slik in stane 28 M (založba Grethlein, Leipzig, 1929). To delo je izredno zanimivo, tako da ga celó glasilo nemških jezuitov »Stimmen der Zeit« hvalijo (5. zvezek, februar 1930), dasi Fülöp-Miller ne piše niti s katoliškega niti s pozitivnega krščanskega religioznega stališča. Pisatelj je svoje vrste skeptik in relativist, ki se pa zelo trudi biti objektiv in ima vrh tega neobičajen dar vtelevanja v zgodovinske epohe in osebe, tako da je njegovo delo o jezuitih vsekakor nemalega kulturnohistoričnega pomena in vrednosti. Pozitivne strani te knjige so: ogromen material o zgodovini reda družbe Jezusove, zelo verna slika dob in kultur, v katerih so jezuiti delovali, razgrnitev vseh bogoslovskih, modroslovskih, političnih, socialnih in umetniških problemov od protireformacije do danes; nadalje se pobijajo mnogi predrazsodki, neresnice in krive sodbe o tem velikem redu, tako da mnogi knjigo označujejo naravnost kot apologijo jezuitov. Brez dvoma je tudi Fülöp-Miller osebo svetlega Ignacija Lojolskega, enega najbolj gigantskih pojavov zgodovine, psihološko naravnost mojstrsko zajel, če abstrahiramo od nekih potez, ki so preveč po sodobnem merilu in okusu prirojene. Sploh se ne morejo prezreti negativne strani tega dela, predvsem težnja pisatelja, da preveč in krivo podčrta metodo jezuitov, kako spasilsko idejo Kristusa čim bolj prilijči duhu časa, tako da se pripisuje Družbi Jezusovi naravnost neka zavestna metoda pridobivanja sveta za Kristusa po neki zvitosti teženji za oblastjo in drugih takih sredstvih, ki »posvečujejo namen«, kar dejstvom ne odgovarja. Zrel človek pa bo lahko knjigo bral s pridom ter obogatil znanje, mora pa korigirati zmote v njej po priznanih katoliških avtorjih.

Hrvatska Prosvjeta, 1. številka letošnjega letnika objavlja članek Rimarič-Volinskega o enem najbolj genialnih Jugoslovancev, Hrvatju Jurju Križaniću, ki ga pozna zgodovina kot prvega propovednika političnega in kulturnega ter verskega edinstva vseh Slovanov. Križanić je bil rojen 1. 1618 v Obrhu, župnija Lipnik blizu Ozlja v karlovcem okraju. Bil je menih, študiral v Rimu, veliko potoval in se končno nastanil v Rusiji, kjer je bil od 1659 do 1677, deloma v pregnanstvu v Sibiriji. Bil je namreč jako nemirna duša. Njegovo glavno delo je

članek o »Zgodovini obleke«, ki se bo upajmo dolgo časa objavljati v »Mladiki«. Nas popelje na drugo, a gotovo vsezanimivo in čitanja vredno polje. — Poleg članka dr. J. D.: »Slovenci v Ameriki« je opozorila vreden članek dr. Jože Pogačnika: »O knjigi«. — Katoliška umetnost. — Pri slovenskih kmetovalcih dobro znan je pisatelj mnogih splošnih in posebnih del o vrtarstvu, čebelarstvu in sadjarstvu Martin Humek, a mladini — in mnogim danes že starinom je priljubljen Jožef Vole, urednik »Vrtca« in »Angelčke«; — oba zaslužna moža sta praznovala letos šestdesetletnico rojstva in obema posveča »Mladika« pozornost. — Ocena knjig, opis slik (izvrstno piše stalni sodrudek dr. Karel Dobida o Borisu Kalinu, mlademu slovenskem kiparju, čigar dela prinaša ta številka po fotografskih posnetkih), drobiž — kakor vselej, dragocen.

A prav posebne pohvale zasluži koticček »Družina«. Stefanija Humek nadaljuje vrsto svojih člankov »O sodobnem gospodinjstvu« ter prikazuje vprašanje sodobnega stanovanja tako jasno, na podlagi izvrstne studije bližnje preteklosti, da ne najde zlepa tako posrečene-ga in njasnega spisa o tem gotovo najvažnejšem vprašanju gospodinjstva. Milice Grafenauerjeve članki o »duhovnem življenju družine« so že tako znani kakor priljubljeni, da bi bila vsaka nova pohvala odveč. V tej številki razpravlja na njej lasten preprost način eno najbolj perečih vprašanj sodobne družbe: »Zakon — zakrament — skrivnost«. Kuharica, kroj-na priloga in smešnice, uganke zaključujejo krasni zvezek, v katerem se nadaljuje povest Janeza Selana: »Kamnarjev Janez« ter Henry Bordeauxov roman »Zametene stopinje« v izvrstnem prevodu Kriste Hainerjeve. O enem kakor o drugem spregovorimo prihodnjič enkrat kaj več.

»Razgovor o vladateljstvu« ali »Politika«, ki ga je bil najbrže preštudiral tudi Peter Veliki. O Križaniću so pisali: Jagić, Vujić, Brückner, Bjelokurov, Bezsonov, Marković, Miljukov, Solovjev (zgodovinar) in drugi; je pač izreden pojav v zgodovini slovanstva. — »Hrvatsko Prosvjeto« pa, ki je brez dvoma najboljšo hrvatsko kulturno glasilo, zelo priporočamo i Slovencem. Letna naročnina znaša 60 Din, uprava je v Zagrebu, Trg kralja Tomislava 20 (Jeronimsko društvo).

Mavrica mačka in druge pravljice. Naš pridni Grisa Koritnik, ki nam je podaril dve pesniški zbirki »Prebujenje« in »Mozaik« ter »Liste iz angleške lirike«, je sedaj izdal v samozaložbi »Mavrično mačko« in druge pravljice angleške pisateljice Rose Fyleman. Pravljice so nežne, otroški duševnosti prirojene, in zanimive. Pravljice je petnajst, risbe k njim je napravil akademični kipar Zajec, obseg knjigi je 100 strani. Mišne pravljice, ki bodo našim otrokom ugajale, toplo priporočamo.

Planinski vestnik, 1. številka letošnjega leta ima med drugim dva zanimiva opisa poti po zlo-kobni severni steni Triglavu; eden opisuje tako zvano »gorenjsko«, drugi pa »skalaško« smer.

Katoliški misijoni (februar 1930) med drugim objavljajo pismo sestre Ksaverije Pire iz Svatova o trpljenju misijonarjev v kitajski državljanski vojski ter se spominjajo slovenskega misijonarja kapucina Emanuela Drevenčka, ki je umrl 1. 1897. v Marianhillu v južni Afriki. Rodil se je bil 1869. v Sv. Lovrenču na Dravskem polju. Zanimiva so tudi misijonska pisma.

Gramofoni in plošče

Edison Bell, Columbia, His Masters Voice, Elektrola, Polidor, Brunswick

Do izvirnih tovarniških cenah, tudi plačilne olajšave.

Tehniški oddelek II. nadstropje

Rasiner i Ohler, Zagreb

Tvrda A. VOLK

Ljubljana, Krištofova cesta 24
nudi naizpolneno vse vrste
osušeno moko in druge
mleške izdelke.
Zahteva te cenik

IVORNILA
STAMPILJK
I. SONLIC
MARIBOR

Aleksandrova cesta 34

Neprijeten duh ust

je zoprn. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hili od-stranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah. Gnili ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temo-ljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tubo. Ki stane Din. 8.—. Chlorodont ščetka za otroke, za dame (mekke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobliva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvoznice Zlatorog. Oddelek Chlorodont, Maribor g.

Kot kronometer želodec

bo de'oval Vaš

AKO ZA ODVAJANJE UPORABLJATE
PRAŠEK

MAGNA
PURA

OTROCI i malo, ODRASLI i veliko žlico v vodi ali mleku.

Ako vzamete praška Ma'na na noževih špiči po jedi, Vam pospešuje prebavo, odpravlja zaprtje, gorečico, pehanje, bljuvanje, slab duh iz ust, zdravi: katar, v želodcu in črevesih, hemoroide, ture v že odcu.

V lekarnah i zavoj z navodilom Din 4.—

Prva celotna izdaja!

Doktorja Franceta Prešerna

zbrano delo

Cena Din 40.—, eleg. vezana Din 55.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Ajdova moka Din 4.—

Polenta, zdrob 3.—

Koruzna činkva moka 2.75

Pšenična jednotna moka 3.20

Razpošiljam vsako množino od 25 kg naprej.

Pavel Sedej, umetni. mlins

Javornik, Gorenjsko.

za izdelavo ajdovih in koruznih

Zahvala

Ob smrti našega nepozabnega svaka in strica, gospoda

medicinalnega svetnika

dr. Ignacija Jelovška

bivšega višjega okrajnega zdravnika v Radovljici

se zahvalujemo vsem, ki so nam izrazili svoje sočutje, so dragega pokojnika kropili, se poslovili od njega pred hišo žalosti ter ga spremili na njegovi zadnji poti.

Enako se zahvalujemo vsem društvom, korporacijam, gospodom pevcem za lepe žalostinke in darovalcem lepega cvetja.

Na Vrhniki, dne 12. februarja 1930.

Žalujoči ostali.

Pierre L'Ermitte:

Žena z odprtimi očmi

Kaj si bo mislil gospod upravnik pošte?

In vsi poštni uslužbenci?

In pismonoša?

In Filomela?

Vsakdo se bo vpraševal, katero novo je neki pogodila teta Cecilija, da tako iznenada potrebuje denarja. Je-li nemara stavila na konjskih dirkah? Ali je izpila na Montmartreu toliko šampanjca? Oh, kako strašen demon je obrekovanje! Gospod župnik, ki je časih malo špikaven, bi celo utegnil objaviti pusto-lovščino v »Odmevu sv. Filberta« v svarilo vsem bo-dočim »Cecilijam«.

Ni torej čuda, da si je teta razbijala glavo, kako neki bi se mogla izogniti brzokavki.

Preudarila je: tudi ona je imela dragoceno ovrat-nico, lep zlat križček, dva krasna uhana, zapestnico in uro... A kdo bo to kupil?... Za kakšen denar?... Kaj bo, če je vprašajo, odkod ima te dragocenosti?... Kdo ve, ali je ne bi morda obdolžili, da jih je ukra-dla? To vse ne glede na to, da so hotelski gostje zme-rom na večjem sumu nego drugi ljudje.

Eaš je to-le premišljevala, ko so se odprle dveri in je vstopila v vežo lepa Valentina, mlajša sestra Rogerja Maude, prav tista, ki ju je tako lahkega srca po sili odvedla iz ulice Charles-Nodier v hotel onega dne, ko sta dospeli v Pariz. No, tudi zdaj vidiš že na prvi pogled, da je Valentina sebičnica, kakor se ti po-avi pred očmi s pristrženimi lasmi, s svojim klobučkom, ki mu pravi »bibibi«, ki je potisnjen doli na oči, s svojim kratkim krilcem, in s svojim povsem brezbriznim licem:

»Dober dan, gospodični... Včeraj je prišlo na naš naslov neko pismo za vaju. Mimogrede sem ga Vama prinesla. Grem v pisarno...«

74

Govorila je kra'ko, odsekano, kakor govori me-sarski pomočnik, kadar tehta meso, ali tekač, kadar odda pnevmatiko pri vratarju.

Teta Cecilija je bila še vedno upognjena pod udarcem izgube torbice in lisice. Ni si mogla kaj, da ne bi še enkrat povedala od konca do kraja zgodbo svoje nesreče, po kateri ji ne preostane drugega, nego da jo povozi kak avto, njo ali njeno nečakinjo, ali pa obe hkrati, kar bi bilo pač najbolje!

»Upajmo, da ne!...« je odgovorila strojepiska povsem mirno, kakor da ji ni nezdga kmetie nič mar.

Dodajte temu stavku, ki pač ne priča o kakem sočustvovanju, še nekaj: »Oh... da!... Zares?... Kako je to sitno... kajne?...«

To je bilo vse.

Niti trohice usmiljenja ni pokazala sestra Rogerja Maude... niti enega vzklaka, ki bi bil prišel od srca ob pogledu na obe nesrečni ženski ni imela...

Za hip sta se srečala njen in vratarjev pogled, kar je pomenilo toliko, kot: »Kaj se neki skriva za to-le zgodbo?«

A kar je glavno, ponudila jima ni pomoči niti to-liko, kolikor je poštna znamka vredna.

Mravlja nikdar ne posoja. To je bila torej še naj-manjša naraka Valentine Maude. V tem je bila pač verna predsvačnica družine.

Odhajala je ritenski in je v slovo nametala še nekaj »dobrih« nasvetov:

»Morda pa se bo vendarle našlo... Vprašajte na prefekturi. Tam imajo urad za najdene predmete...«

Ko je bila že pri vratih, je Valentina pospešila svoje čenčanje:

»Moram hiteti, kajti ob devetih naipozneje mo-ram biti v službi... če ne, dobim od svojega predstoj-nika »nos«... Torej le pogum!... Ponavljam: ne pozabite oglašiti se na prefekturi; tam imajo poseben urad za take zadeve...«

Toda komaj je bila zunaj, se je Valentina — me-sto da bi šla v službo po ulici Caulaincourt — v diru vrnila po ulici des Abbesses ter hitela posvariti ma-ter in sestro:

»Kaj mislite, gotovo bosta Rogerjevi avši zdaj zdaj pri nas in bosta prosili na posodo... Seveda, drugače ne more biti!... Pa nikar nobene budalosti, prosim!... Je pretrd zaslužek, da bi človek razmeta-val z denarjem!...«

»Sicer pa... Kdo naj jima verjame, da sta izgu-bili, kakor pravita?... Tega ni mogoče nikdar ugo-toviti!...«

»Treba jima je — če hočeta — samo brzojaviti domov, pa bosta imeli koj za hotel in kolikor jima treba za pot.«

»Se tega se nam je manjkalo!...«

»Kar je pa glavno: — Eog ne zadeni, da bi ka-tera zinila Rogerju kaj o tem... ki je bolj neumne glave na svetu nego je zaljubljenec... On bi brez premisleka prevzel breme na svoje rame! Se srečen bi bil pri tem, ubogi norček!... Edina možnost, da se rešimo nevarnosti je ta-le, da odidemo z doma. Samo tako se izognemo vsaki težavi.«

»... Če avši z otoka do večera ne bosta našli iz-hoda, potem se pa že vse neha!...«

Gospa Maude in starejša sestra sta jadikovali: »Odkar sta prišli ti dve kmetie na Montmartre, ni moči več tu živeti. Roger je žalosten, razdražljiv, blizu obupa... Kako je ondan vpil, ker ovratnik ni bil zadosti trdo zlikan!... In vse to zavolje te male domišljave kmetice, ki jo moreš komaj imenovati pre-brisano, kakor se v svoji beli avbi nedolžno drži. Se tega je bilo treba, da se nam je Roger zaljubil vanjo! Kakor da nima v pisarni in aploh povsod naravnost v izobilju sijajnih priložnosti... in sicer finih Pariž-žank, ki se vedejo kakor se spodobi, v izvršnih raz-merah... med katerimi bi si mogel izbrati ženo... Le s prstom mu je treba pomigniti... ah... tepelec!

